

Psihofizični pogoji za posest in nošenje orožja

Pogled psihologa

Avtorica:

Urška Sazonov, univ. dipl. psih.

KAJ SO POSEST, NOŠENJE IN PRENOS OROŽJA?

Posest orožja pomeni, da ima posameznik orožje shranjeno doma, zaklenjeno in ločeno od streliva. Posest orožja še ne dovoljuje tudi nošenja orožja, dovoljuje pa prenos.

“Za prenos orožja se šteje, če orožje ni pripravljeno za uporabo in je zaprto v embalaži, pri čemer mora biti strelivo ločeno od orožja, prenos pa je potreben iz upravičenih razlogov.” (ZOro-1, 8. člen)

Nošenje orožja pomeni, da ima posameznik orožje, pripravljeno za uporabo, pri sebi.

“Orožje se mora nositi tako, da ne ogroža osebne varnosti ali varnosti koga drugega. Varnostno orožje, ki ga nosijo varnostniki pri opravljanju službe varovanja po predpisih o zasebnem varovanju in obveznem organiziranju službe varovanja, smejo nositi le med opravljanjem službe, izven tega časa orožja ni dovoljeno nositi.” (ZOro-1, 23. člen)

Posameznik lahko v Republiki Sloveniji poseduje ali nosi orožje za namene zagotavljanja varnosti v okviru javne ali zasebne službe varovanja, za športno dejavnost, lovsko dejavnost ali z namenom zbiranja orožja. V vseh naštetih primerih so za nabavo orožja potrebni dovoljenje za nabavo streliva, orožni list in dovoljenje za posest orožja, med zakonsko predpisanimi pogoji pa je tudi opravljen zdravniški pregled.

Psihološki pregled kot del zdravniškega pregleda za posest ali nošenje orožja se osredotoča na različne vidike posameznikovega funkcioniranja.

PSIHOLOŠKI PREGLED ZA POSEST OROŽJA

Za psihološko oceno, da je posameznik zmožen za posest orožja, morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji (Pravilnik o zdravniških pregledih posameznikov za ugotavljanje zdravstvene zmožnosti za posest ali nošenje orožja, 2001):

1. vsaj povprečna intelektualna sposobnost in ohranjenost bazičnih kognitivnih funkcij (zaznavanje, spomin) ter fleksibilnost mišljenja;
2. odsotnost demence vseh etiologij;
3. sposobnost vzpostavljanja in vzdrževanja pozornosti, deljena pozornost na več vidikov zaznavne situacije hkrati, prepoznavanje in selekcija dražljajev;
4. psihomotorna hitrost, zanesljivost, koordinacija in kontrola gibov;
5. odsotnost osebnostnih motenj, s posebnim poudarkom na sociopatskih osebnostnih odklonih in pomanjkljivi kontroli impulzov in vedenja;
6. odsotnost psiholoških dekompenzacijskih znakov, s poudarkom na adaptacijskih motnjah, anksiozno-depresivnih simptomih in samouničevalnih tendencah;
7. odsotnost akutne epizode psihoze in kronične psihoze z rezidualnimi znaki, še posebej na področju pozornosti, višjih kognitivnih funkcij in izgube volje;
8. odsotnost hujših nevrotskih motenj;
9. sindrom odvisnosti od alkohola, razen v medicinsko kontroliranih primerih abstinence najmanj 12 mesecev in brez psihičnih sprememb ali nevroloških komplikacij;

10. odvisnost od nedovoljenih drog, razen v medicinsko kontroliranih primerih abstinence 12 mesecev in brez psihičnih sprememb ali nevroloških komplikacij.

Poleg omenjenih pogojev za ugotavljanje zmožnosti za posest orožja je posebna pozornost v anamnezi namenjena tudi elementom nasilnega vedenja – zapletanje v prepire, konflikte in pretepe, tudi v primerih, ko posameznik ni bil pravnomočno obsojen za naklepno kaznivo dejanje z elementi nasilja ali obravnavan v zvezi s prekrškom zoper javni red in mir z elementi nasilja. V delovni anamnezi poizvemo o morebitnem konfliktnem vedenju na delovnem mestu, hitri menjavi zaposlitev iz razloga slabega prilagajanja ali nesoglasij s sodelavci, pomembna pa je tudi informacija o nagnjenosti k poškodbam pri delu in v prostem času ter posameznikov odnos do orožja.

PSIHOLOŠKI PREGLED ZA NOŠENJE OROŽJA

Nošenje orožja za poklicne namene (storitve varovanja, policijska in vojaška služba) pomeni tudi psihosocialno in moralno-etično obremenitev najvišje stopnje, saj posameznik s svojim ravnanjem, vedenjem in uporabo sredstev neposredno vpliva na varnost, zaščito in življenje oseb.

Psihološki pregled za nošenje orožja tako poleg izpolnjevanja vseh pogojev za posest orožja zahteva še naslednje pogoje za oceno zmožnosti (Pravilnik o zdravniških pregledih posameznikov za ugotavljanje zdravstvene zmožnosti za posest ali nošenje orožja, 2001):

1. odsotnost stanj in bolezni, ki se kažejo z motnjami koordinacije, tremorjem, nezaželenimi in nekontroliranimi hitrimi gibi;

Nošenje orožja za poklicne namene (storitve varovanja, policijska in vojaška služba) pomeni tudi psihosocialno in moralno-etično obremenitev najvišje stopnje, saj posameznik s svojim ravnanjem, vedenjem in uporabo sredstev neposredno vpliva na varnost, zaščito in življenje oseb.

2. odsotnost vseh oblik epilepsije, razen medicinsko kontroliranih primerov, pri katerih se ob stabilni terapiji napadi ne pojavljajo najmanj dve leti;
3. odsotnost vseh bolezni in stanj, ki lahko vodijo do motenj zavesti (na primer diabetes, motnje srčnega ritma, nevrološka stanja),
4. odsotnost nevroloških stanj, bolezni, poškodb in anomalije živcev in mišic, ki povzročajo težje funkcionalne motnje.

Poleg bazičnih kognitivnih funkcij so pri nošenju orožja pomembne tudi izvršilne funkcije, kot so planiranje, predvidevanje korakov za doseganje cilja, razvrščanje korakov po prioriteti, usmerjanje vedenja k postavljenemu cilju, prilagajanje vedenja novim informacijam, zlasti pa kontrola vedenja in prilagajanje vedenja socialnim normam in sprejemljivemu vedenju ter sposobnost predvidevanja vedenja in čustvenega stanja drugega (Logar, 2007). [60](#)

VIRI

1. Logar, M. (2007), Možnosti preverjanja kognitivnih funkcij pri bolnikih v klinični praksi. Specialistična naloga, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Medicinska fakulteta.
2. Pravilnik o zdravniških pregledih posameznikov za ugotavljanje zdravstvene zmožnosti za posest ali nošenje orožja, Uradni list RS, št. 66/2001; dostopno na <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV3696>.
3. Zakon o orožju (ZOro-1), Uradni list RS, št. 23, 2005 in Uradni list RS, št. 85, 2009; dostopno na <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1440>.